

B I L T E N

broj 2

19. februar 2010

026/711-035, E-mail: zav.poljo.sd@sezampro.rs

11431 Kolari, Železnička bb, Smederevo

SAVETODAVNA SLUŽBA

Tiraž: 300

Sadržaj:

Rezidba vinove loze u periodu mirovanja..... 3 strana

(Boban Marković, dipl.inž.polj. stručni saradnik za voćarstvo i vinogradarstvo)

**Zaštita voćaka i vinove loze u fazi mirovanja
..... 3 i 4 strana**

(Slavica Stojkić, dipl.inž.polj. stručni saradnik za zaštitu bilja)

Jesenja setva i zimska obrada zemljišta za prolećne kulture..... 5 strana

(Miroljub Vitić, dipl.inž.polj. stručni saradnik za ratarstvo)

**Veštačko osemenjavanje krmača
..... 5 i 6 strana**

(Zoran Nedeljković, dipl.inž.polj. stručni saradnik za stočarstvo)

**Aktuelne Uredbe Ministarstva poljoprivrede
šumarstva i vodoprivrede.....6 strana**

(Žaklina Mladenović dipl.inž.polj. stručni saradnik za zaštitu bilja)

VIŠEGODIŠNJI ZASADI

Rezidba vinove loze u periodu mirovanja

Rezidba predstavlja nezaobilaznu i osnovnu ampelotehničku meru koja se obavlja u vinogradu. Osnovni ciljevi ove rezidbe su:

- regulisanja rasta i rodnosti
- uspostavljanje i održavanje kvalitetne vegetacije i visine prinosa
- projektovanje broja okaca, lastara i samim tim grozdova u čokotu
- regeneracija starih stabala u cilju podmlađivanja čokota
- eliminacija suvih i oštećenih delova
- održavanje projektovanog uzgojnog oblika
- obrazovanje projektovanog oblika stabla kada se radi o mladim vinogradima

Rezidba u periodu mirovanja se obavlja od opadanja lišća u jesen do bubrenja okaca u proleće naredne godine. Ovo vreme početka najviše zavisi od klimatskih uslova koji vladaju u području gde se nalaze zasadi. U našim zasadima koji su u zoni umereno-kontinentalne klime preporuka je da se sa rezidbom počne krajem zimskog perioda odnosno u vremenu početka marta meseca pa do pred kretanje sokova odnosno suzenja. Na taj način izbeći ćemo rizike od pojave poznih ekstremno niskih temperatura koje mogu da naprave oštećenja u vidu izmrzlina kako okaca tako i samih lastara.

Tehnika izvođenja ove operacije u smederevskom vinogorju, gde su uglavnom zastupljene stonice sorte grožđa, se svodi na uklanjanje određenog broja lastara do osnove dok se pojedini lastari prekraćuju na određen broj okaca. U zavisnosti od dužine prekraćenih lastara odnosno broja ostavljenih okaca razlikujemo nekoliko rodni elemenata:

- kratke kondire do 3 okaca
- duge kondire do 5 okaca
- kratke lukove do 8 okaca
- srednje duge lukove do 12 okaca
- duge lukove sa više od 12 okaca

Rezidba je uglavnom mešovita što podrazumeva ostavljanje određenog broja kratkih kondira (obično 2-3) u kombinaciji sa 2-3 srednja luka koji nam u narednoj vegetaciji daju rod. To je takozvani Gijov način rezidbe koji može da bude jednostrani ili dvostrani. On se svodi da se luk na kome se predhodne godine nalazio rod uklanja do osnove a da se na kondiru za zamenu iz predhodne godine na kome se nalaze obično dva rodna lastara niži lastar reže na kratak kondir za zamenu a višji na 8-10 okaca i on će nam služiti kao rodni lastar u ovogodišnjoj vegetaciji. U koliko se na kondiru za zamenu nisu razvili dva kvalitetna lastara kao rodni luk možemo da iskoristimo kvalitetan lastar na rodnom luku iz predhodne vegetacije koji se nalazi pri osnovi. Ovakav način rezidbe primenjivati kod sorata muskat hamburg, muskat italija, afus-ali, moldavija i drugih stonih sorata. Kod sorte smedervka treba izvršiti kratku rezidbu odnosno rezidbu kondir na kondir. Ona podrazumeva ostavljanje 5-6 dugih kondira koje dobijamo sa kondira iz predhodne godine prekraćivanjem nižih kvalitetnih lastara na 4-5 okaca.

Ovakav način rezidbe uz dobro primenjenu agrotehniku garantuje obilan prinos sa visokim kvalitetom grožđa.

Zaštita voćaka i vinove loze u fazi mirovanja

Kod zaštite od bolesti i štetočina važno je poznavati simptome koje određene štetočine i bolesti izazivaju na lišću i mladima, cvetu, plodovima, na drvetu i korenu. U jesen, kada voćke pod uticajem abiotičkih faktora svode životne aktivnosti na minimum (faza mirovanja) potrebno izvršiti pregled i konstatovati pojavu, brojnost i prezimljavajuće oblike pojedinih štetnih organizama u voćnjacima i vinogradima. S ciljem smanjenja brojnosti populacije štetnih organizama u narednoj vegetaciji potrebno je izvršiti zimsko tretiranje.

Kasno zimsko, odnosno, rano prolećno prskanje (izvodi se u periodu od opadanja lišća pa do kretanja vegetacije u proleće), ima izuzetan značaj u zaštiti od kovrdžavosti lišća breskve, šupljikavosti lišća koštičavog voća, čađave krastavosti jabuke i kruške, rogača šljive, crne pegavosti vinove loze, i brojnih štetočina kao što su štitarke vaši, jaja lisnih vaši i drugi prezimljujući oblici štetnih insekata. Tu, pre svega, možemo pomenuti: štitarke

vaši (*Coccoidea*), lisne vaši (*Aphididae*), krvava vaš (*Eriosoma lanigerum*), jabukin cvetojed (*Anthonomus pomorum*), kruškine buve (*Psylla* spp.), mrazovci (*Geometridae*), gubar (*Lymanthria dispar*), voćni crveni pauk (*Panonychus ulmi*) i razni smotavci (*Tortricidae*)... Najznačajnije štetočine vinove loze su: crveni voćni pauk (*Panonychus ulmi*), cigaraš (*Byctisus betule*), pipe vinove loze, pepeljasti grožđani moljac (*Lobesia botrana*).

pepeljasti grožđani moljac

jabukin cvetojed

cigaraš

Najbolji rezultati u suzbijanju štetnih organizama se postižu kada se zimsko tretiranje izvodi u drugoj polovini februara ili početkom marta, upravo pred samo kretanje vegetacije. Ukoliko temperature, tokom februara, budu iznad proseka doći će do ranijeg kretanja vegetacije kod nekih voćnih vrsta. U tom slučaju treba što pre obaviti zaštitu tj. prskanje višegodišnjih zasada kao i mehaničko odstranjivanje oštećenih i obolelih organa.

Ono što je važno naglasiti voćarima i vinogradarima je da prate fenološke faze kroz koje biljka prolazi kako bi izvršili odgovarajuća preventivna prskanja.

Za zaštitu od prouzrokovala bolesti preporučuju se bakarna sredstva. Zimsko mirovanje voćaka i vinove loze omogućava da se ova sredstva primene u većim koncentracijama nego što je preporučeno. Njihova primena moguća je i u fazi bubrenja pupoljaka, ali se tada treba pridržavati preporučenih koncentracija, zbog moguće fitotoksičnosti koju može izazvati bakar. Ovo naročito važi za koštičave vrste, posebno breskvu, koja je osetljiva na bakar.

Ako su na voćkama prisutne štitaste vaši i druge štetočine, bakarnom sredstvu dodaje se mineralno ulje.

U našim poljoprivrednim apotekama mogu se naći i preparati koji predstavlja gotovu kombinaciju bakra i mineralnog ulja, tako da njegovom primenom istovremeno suzbijamo i prouzrokovala bolesti i štetočine.

Vinovu lozu nakon rezidbe i iznošenja orezanih lastara iz vinograda, treba zaštititi bakarnim sredstvom, u cilju zaštite od crne pegavosti. Prouzrokovalac crne pegavosti je izuzetno destruktivan parazit koji je aktivan upravo u ovom periodu. Sa prvim kišama koje se obično poklope sa fazom otvaranja pupoljaka kod vinove loze, ova gljiva proizvodi veliki broj spora koje vrše infekciju mladih biljnih delova.

Na kraju, treba naglasiti da je izuzetno važan kvalitet ovog kasnog zimskog tj. ranog prolećnog prskanja i baš iz tog razloga prskanje mora biti temeljno i sa dovoljnom količinom tečnosti. Ne retko se može čuti da prvo i poslednje tretiranje je takozvano kupanje voća.

štitaste vaši

krvava vaš

voćni crveni pauk

Jesenja setva i obrada zemljišta za prolećne kulture

Velika suša tokom jeseni, bez padavina je potpuno isušila zemljište i onemogućila ulaz mašina u njive. Efekti najranije žetve pšenice i prinudno zrenje okopavina za dvadeset do trideset dana ranije nisu mogli da se iskoriste u predsetvenoj pripremi za jesenju setvu. Uništenje žetvenih ostataka okopavina, jedina je operacija u predsetvenoj pripremi koja je mogla da se kako tako izvede.

Skrećemo pažnju da je paljenje strništa i ostalih žetvenih ostataka mera koja je zabranjena, jer pali useve u susedstvu, ugrožava floru i faunu i ubija ptice i životinje.

Padavine koje su pale u trećoj dekadi oktobra od 120-140l/m² su omogućile setvu i oranje zemljišta za zimsku brazdu. Da se zimsku brazdu zasnuje za prolećne kulture. Naravno kada se zemljište prosuši u čemu pomažu jurtarnji mrazevi, što može da se iskoristi za oranje.

Analizu zemljišta obavezno raditi u skladu sa preporukama stručnjaka. Uneti pre oranja osnovno đubrivo –NPK u zavisnosti od stanja plodnosti i projektovanja prinosa.

Uključujući analiza pokaže da je zemljište kiselo onda treba uneti kreč, organsko đubrivo, MAP - TOMASOV FOSFAT ili NPK kombinacije sa naglaskom na fosfor (8:52:0), (10:30:20) i slične kombinacije sa naglaskom na fosfor.

Loše navike da se ore u proleće nemaju nikakvu stručnu opravdanost izuzev na površinama, pored reka koje su stalno plavljene u proleće, te se kasni sa setvom i do 50-60 dana i pritom da se koriste hibridi ranije grupe zrenja. U toku novembra i decembra obavezno zatvoriti razore i izvršiti tanjiranje teškom tanjiračem.

U proleće pred setvenu obradu izvršiti setvospremačima i drugim valjkastim uređajima bez suvišnih operacija i obavezno primeniti rebrasti valjak koji omogućava brže i ravnomernije klijanje i nicanje prolećnih kultura.

Prihranu azotom (KAN, AN) - dodatl u propisanim količina od strane stručnjaka.. Ukoliko se gore navedene mere primene može se očekivati bez obzira na godinu ,bolji prinos, a samim tim i smanjenje ukupnih troškova.

Veštačko osemenjavanje krmača

U proizvodnji svinja se sve više koristi veštačko osemenjavanje. Razlozi povećanog korišćenja veštačkog osemenjavanja krmača su pre svega u sledećim prednostima:

- ekonomskim
- organizacionim
- zdravstvenim

Ekonomski razlozi: Za isti broj krmača potrebno manje nerastova, potreban je manji prostor, manje rada oko nege i ishrane nerastova, ušteda u hrani i potrošnji vode. Najveća ekonomična korist od korišćenja veštačkog osemenjavanja krmača je u tome što se koriste najkvalitetniji, najčešće ispitani i u testu najbolji priplodnjaci, koji daju proizvode (prasad, tovljenike, buduća grla za priplod) veće, značajno veće produktivnosti, (brži rast, manji utrošak hrane, veća plodnost, više mesa, bolje cene proizvoda...) što na kraju donosi veći profit.

Organizacioni razlozi: U situaciji kada se u svinjarstvu koristi veštačko osemenjavanje, nameće se potreba za boljom organizacijom. Postojanje centra za veštačku oplodnju zahteva da se odgajivači bolje i efikasnije organizuju, kako bi na najbolji način pravilno koristili nerastove centra. Korišćenjem V.O. ostvaruju se bolji proizvodni rezultati, dobija se više i kvalitetnijih proizvoda koje treba komercijalizovati, za šta je potrebno više znanja i odgovarajuća organizacija.

Najbolje je ako je centar V.O. vlasništvo udruženih odgajivača koji se tako udruženi dogovaraju, organizuju, kako bi svako od korisnika imao što više ekonomske koristi. Npr. odgajivači se dogovore kada će ko

da zaluči svoje krmače kako bi se organizovano, za tačno dogovoreno vreme, pripremio seme nerastova, a po želji i zahtevima proizvođača.

Zdravstveni razlozi: su i najveći. Normalno je da se u centru za V.O. drže samo zdravi, kontrolisani nerastovi. Dakle, pridržavanjem ovog pravila nije moguće među populacijom svinja korisnika ovakvog načina pripusta, širiti zarazna oboljenja, za razliku od prirodnog parenja, kojim se upravo i najviše prenose zarazne bolesti.

Uvođenjem veštačkog osemenjivanja krmača, eliminisali bismo preterivanje priplodnika iz dvorišta u dvorište, kao i odvođenje krmača na pripust kod nerastova u komšiluku, čime bismo značajno ograničili širenje zaraznih bolesti u našem svinjarstvu.

Ubeđeni smo da je neophodno, i to odmah zakonom zabraniti nekontrolisano ili bilo koje preterivanje, mešanje svinja različitih proizvođača.

Država, ili bolje reći lokalne samouprave bi trebalo pre svega zbog koristi za odgajivače, kao i opšteg interesa da podrže otvaranje centra za V.O. krmača.

Počela registracija gazdinstava

Upis novih ili obnova starih poljoprivrednih gazdinstava obavlja se od 1.februara do 31.marta.

Ove godine registracija i obnova registracije je pojednostavljena. Za razliku od prošle, ove godine registrovana poljoprivredna gazdinstva za registraciju prijavljuju samo one kulture koje seju/sade.Od 2011.poljoprivrednici će obnavljati registracije samo ako imaju neke promene.

Ukoliko gazdinstva nemaju nikakvu promenu u toku prethodne godine, od 2011.neće više morati da dolaze u Upravu za Trezor kao do sada.Registrovana poljoprivredna gazdinstva mogu da budu fizička lica, preduzetnici i pravna lica.Za obnovu registracije i za upis novog gazdinstva ne daje se nikakva nadoknada.

I dalje je potrebno da gazdinstvo poseduje najmanje 0,5ha obradivog zemljišta.

Ovih dana Ministarstvo poljoprivrede ,šumarstva i vodoprivrede donelo je sledeće uredbe:

1. Uredba o utvrđivanju programa mera za subvencionisanje kamate za kratkoročno kreditiranje poljoprivredne proizvodnje u 2010.godini.
2. Uredba o utvrđivanju programa mera za dugoročno kreditiranje poljoprivredne proizvodnje u 2010. i 2011.godini.

Da bi konkurisali radi ostvarenja neke od ovih uredbi poljoprivredni proizvođači –nosioci gazdinstva moraju biti upisani u registar poljoprivrednih gazdinstava.

026/711-035, E-mail: zav.poljo.sd@sezampro.rs
11431 Kolari, Železnička bb, Smederevo